

Návrh na vyslanie príslušníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky do operačného veliteľstva vojenskej operácie EUNAVFOR MED IRINI

1) Politické aspekty a medzinárodné súvislosti návrhu

Civilné a vojenské misie a operácie EÚ sú kľúčovým nástrojom v rámci Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky, prostredníctvom ktorého EÚ pomáha upevňovať bezpečnosť a stabilitu v partnerských krajinách a nestabilných regiónoch. Upevňovanie mieru a bezpečnosti v susedstve Európy má priamy pozitívny dopad na bezpečnosť členských štátov EÚ a NATO. Angažovanosť Slovenskej republiky v misiách a operáciách EÚ je prirodzenou súčasťou procesu zaručovania jej bezpečnosti a taktiež dôležitou úlohou z hľadiska plnenia medzinárodných záväzkov. Príslušníci ozbrojených síl Slovenskej republiky už dlhodobo pôsobia vo vojenskej operácii EUFOR Althea v Bosne a Hercegovine a v civilnej monitorovacej misii EUMM v Gruzínsku. V druhej polovici roku 2020 je zámerom Slovenskej republiky zapojiť sa prostredníctvom vyslania príslušníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky aj do vojenských výcvikových misií EÚ (EUTM) v Stredoafrickej republike a Malijskej republike a do vojenskej operácie EUNAVFOR MED IRINI (ďalej len IRINI) v Stredomorí.

V reakcii na zvyšujúcu sa nelegálnu migráciu v oblasti južného Stredomoria, Rada Európskej Únie (ďalej len Rada EÚ) v máji 2015 rozhodla o zriadení vojenskej operácie EUNAVFOR MED Sophia. Jej hlavnou úlohou bolo rozloženie sietí a narušenie obchodného modelu prevádzачov a obchodníkov s ľuďmi v Stredozemnom mori, a tým aj zníženie celkového počtu nelegálnych migrantov smerujúcich do EÚ cez túto oblasť. Mandát operácie bol postupne rozšírený o tri podporné úlohy: výcvik a monitorovanie líbyjskej pobrežnej stráže a námorníctva; poskytovanie podpory pri vykonávaní zbrojného embarga OSN; a zbieranie informácií súvisiacich s pašovaním ropy. Slovenskej republiky sa zapojila do tejto operácie v roku 2018 na základe uznesenia NR SR č. 607 z 10. mája 2017 desiatimi príslušníkmi Vojenskej polície MO SR, ktorí pôsobili na lodi nemeckého námorníctva a tvorili tzv. „boarding team“ určený na prvotné vstúpenie a prehľadávanie podozrivých lodí.

Rada EÚ svojím rozhodnutím (SZBP) 2020/472 z 31. marca 2020 rozhodla o spustení novej vojenskej operácie IRINI v centrálnom Stredomorí, ktorá nahradila dovtedajšiu operáciu EUNAVFOR MED Sophia. Operácia IRINI pôsobí v oblasti pozdĺž východnej časti pobrežia Líbye v medzinárodných vodách. Jej hlavnou úlohou je prispievať k vykonávaniu zbrojného embarga OSN voči Líbyi prostredníctvom vzdušných, satelitných a námorných prostriedkov. Implementácia zbrojného embarga je jednou z oblastí záverov, ktoré boli prijaté na konferencii o Líbyi v Berlíne 19. januára 2020, pričom ju EÚ vyhodnotila ako bezprostredne najdôležitejšiu úlohu. Rada EÚ následne dosiahla 17. februára 2020 politickú dohodu o začatí novej operácie v Stredozemí zameranej na vykonávanie zbrojného embarga OSN voči Líbyi prostredníctvom vzdušných, satelitných a námorných prostriedkov. Nasadenie prostriedkov IRINI má umožniť nielen monitorovanie, ale aj zastavovanie a inšpekcie podozrivých lodí.

Podpornou úlohou operácie IRINI je monitorovanie a zhromažďovanie informácií o nedovolenom vývoze ropy z Líbye, vrátane surovej ropy a rafinovaných ropných produktov. Operácia má taktiež pomáhať pri rozvoji kapacít a pri výcviku líbyjskej pobrežnej stráže a námorníctva. Prispieť má aj k narušeniu obchodného modelu sietí prevádzачov a obchodníkov s ľuďmi v súlade s uplatniteľným medzinárodným právom, vrátane Dohovoru OSN o morskom práve, akoukoľvek relevantnou rezolúciou BR OSN a podľa potreby medzinárodného práva v oblasti ochrany ľudských práv.

Súčasný mandát operácie IRINI platí do 31. marca 2021, pričom Politický a bezpečnostný výbor EÚ musí každé štyri mesiace posúdiť, či jej pôsobenie nespôsobuje nárast počtu migrantov (tzv. migračný *pull effect*) a opätovne potvrdiť schválenie operácie.

Poskytnutie príspevku Slovenskej republiky do operácie IRINI je plne v súlade so zahraničnopolitickými a bezpečnostnými záujmami Slovenskej republiky a medzinárodnými záväzkami v rámci EÚ.

2) Vojensko-odborné aspekty návrhu

Slovenskej republiky je pripravená poskytnúť do operácie IRINI príspevok vo forme vyslania príslušníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky do operačného veliteľstva IRINI v Ríme. V súlade s tým sa predmetným materiálom navrhuje:

- **vyslať do 5 príslušníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky do operačného veliteľstva EUNAVFOR MED IRINI**
 - na plnenie úloh v operačnom veliteľstve IRINI podľa opisu funkčnej náplne pre danú pozíciu,
 - s pôsobnosťou na území Talianskej republiky a v súlade s Rozhodnutím Rady EÚ (SZBP) 2020/472 z 31. marca 2020
 - s vojenskou výzbrojou tvorenou krátkou ručnou zbraňou,
 - v termíne od 1. novembra 2020 do ukončenia mandátu IRINI,
 - so zotrvaním pod národným velením Slovenskej republiky, t.j. pod velením tzv. národných autorít v súlade s právnym poriadkom Slovenskej republiky a plnením úloh pod operačným riadením veliteľa operácie EÚ IRINI.

3) Právne aspekty návrhu

Právny rámec pre vyslanie ozbrojených síl Slovenskej republiky do vojenskej operácie IRINI v oblasti krízového riadenia je stanovený vnútroštátnym ako aj medzinárodným právom.

Na vnútroštátnej úrovni je pre predmetný návrh potrebný súhlas Národnej rady SR s vyslaním ozbrojených síl mimo územia Slovenskej republiky a to na základe čl. 86 písm. l) Ústavy SR.

Vyslanie do operácie IRINI sa bude realizovať v súlade s §12 v znení písmena d) – „vojenská operácia“ zákona č. 321/2001, Z.z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

Medzinárodnoprávnym titulom pre pôsobenie ozbrojených síl Slovenskej republiky v tejto operácii sú rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 1970 (2011), č. 2292 (2016), č. 2473 (2019). Ďalšie aspekty operácie vychádzajú z rezolúcií Bezpečnostnej rady OSN č. 2146 (2014), č. 2509 (2020) a č. 2510 (2020). V súvislosti s týmito rezolúciami Bezpečnostnej rady OSN Rada EÚ rozhodnutím (SZBP) 2020/472 z 31. marca 2020 zriadila a spustila vojenskú operáciu IRINI v oblasti krízového riadenia.

Predmetné vyslanie príslušníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky je v súlade s medzinárodným právom. Konkrétne aspekty IRINI, ako aj podmienky pôsobenia príslušníkov

ozbrojených síl Slovenskej republiky v tejto operácii môžu byť v zmysle aplikovateľných noriem upravené medzinárodnými zmluvami, medzinárodnými zmluvnými dokumentmi, alebo príslušnými individuálnymi právnymi aktami.